

من له ناوشفیتز دهربازبووم، یان گه رانهوه له مهرگ؟

سه دیق سه عید پرواندزی
(رواندز)

کاره ساتی هۆلۆکوۆست که له نیوهی دووه می سه دهی رابوردوو به رانه به جووله که کان له سه ردهستی هیتلر و نازییه کان جیبه جی کرا و تییدا سه دان هه زار جووله که به درندانه ترین شپوه کوژان، کاره ساتیکه هه همیشه له میژووی مرۆقا یه تییدا ده می نیتته وه. ئه وهی وای کردوو ئه و کاره ساته له بیرنه کریت، خودی تاوانه که و بکه ره کانی نین، به لکو هیتشتنه وهی تاوانه که یه به زیندوو یه تی وه ک یاده وه ریبه کی تراژیدی له کۆنهستی میلی جووله که کان، که هه همیشه وای ده بین هۆلۆکوۆست تازه رووی داوه. هه رکاتیکیش رووداوه میژووییه کان بوونه به شیک له هزر و بیرکردنه وهی تاکه کان و شوپینکیان له یاده وه ریاندا گرت، ئیدی له بیرکردنیان ئه سته مه.

بئ گومان به زۆر ریگه شه وه ده توانین ئه و رووداوانه به زیندوو یی به یلینه وه که ئه ده ب و نووسین یه کیک له و ریگایانه یه. کتیپی (من له ناوشفیتز دهر بازبووم) سه رگوزشتهی جووله که یه کمان بۆ باس ده کات که له سه رو به ندی دووه مین جهنگی جیهانی لای نازییه کان زیندانی بووه، ئیدی هه رچی تراژیدیا و مه رگه ساتی گه وره هه یه، له که مه کانی له نیبوردنی جووله که کاندایه بینو یه تی. فیرینک گویندویر، که نووسه ری کتیبه که یه، جووله که یه کی

هه نگارییه، باپی ره گه وهی سالانیکی زۆر له مه وه بهر هاتوو ته هه نگاریا، له و لانه ش هاوسه رگیری ده کات و دوو کوپ و کچیکیان ده بیته، یه کیک له کوپه کانی ناوی لایۆسه، ئه ویش دوا ی ئه وهی گه وره ده بیته و خویندن ته واو ده کات و ده بیته پزیشک، هاوسه رگیری ده کات و ئه ویش کوپکی ده بیته، که ناوی (فیرینک) ه که ده کاته نووسه ری کتیبه که. هه م ناوی نووسه ری کتیبه که و هه م ناوی باوکیشی دوو ناوی هه نگارین، چونکه قه دهغه بوو جووله که کان، ناوی خو یان له مندا له کانیان بنین. فیرینک که له سالی ۱۹۲۸ له دایک ده بیته، سه ره تا مندا لکی به خته وه ر ده بیته، به لام ورده له سۆنگه ی جووله که بوونیه وه ده که ویتنه به رنه فره تی میژوو و ئه وانی تر و هه همیشه به چاوکی که متر له که سانی تر سه یر ده کریت. ئه و مندا لیتی خو ی له گه ل ئه و خه مه گه وره یه ده باته سه ر، ته نانه ت به چاوکی سه یری ده که ن، کاتیک ده به ویت روژیک بچپیتته لای سه رتاشیک قژی چاک بکات، ده بینیت له ده ره وهی سه رتاشخانه که نووسراوه (بۆ سه گه کان و جووله که نییه)، ئیدی فیرینک به و مندا لیه ی خو به وه، هه ست به وه ده کات که چ چاره نووسیکی

تراژیدی، له ژبانییدا چاوه پتی ده کات. نه و چاره نووسه ورده ورده له گه لئی گه وره تر ده بیت و به گه وره بوونیشی دواړو ژه کانی نه و چاره نووسه تاریکتر ده بن.

فیترینک که هیشتا له قوناعی مندالیتی و له تمه نی شازده سالی دایه، له ده سپتیکی دووه مین جهنگی جیهانی له گه ل دایک و خوشکه که و هه زاران جووله که ی تر، ده بر دینه که میپک و به شه مه نده فیه ده گوازی تینه وه، دواتریش له دایک و خوشکه که ی جیا ده که نه وه و ده بیه نه که میپکی تایبته به پیاوه کان به ناوی ناوشفیتز و ناوه که شی له فیترینکه وه ده گورن بو (ئه ی- ۶۱۷۱) که ژماره یه که بووه له ژماره کانی سه رقولی هه موو زیندانییه جووله که کان. ماوه یه کی زور له وی به دم کاری سه خته وه و به برسی تیه وه ده می نیتیه وه، ئیدی ئه م که مپ و نه و که می پی پی ده که ن. له ناوشفیتزه وه بو سیفتوشلوقیج و له وی تودش بو که می پک له نه مسا. به درتیرایی مانه وه ی له و که مپانه دا، که ریکه وتی دووه مین جهنگی جیهانه، فیترینک زور جوړه کاری سه خت و دژوار ده کات، چه ندان دیمه نی کوشتن و سووتان دنی جووله که کان ده بینیت. رۆژانه نه و دیمه نه ترسناک و تراژیدیانیه ده بینیت که نازیبه کان دژ به جووله که کان جیبه جیتی ده که ن. هه ره له سووتان دیان تا ده ستریتزی بو سه ر مندالان و کاری سه خت و زور جوړه نه شکه نجیه تر، نه ویش ناچاره له و ته مه نه بچووه که خویدا که شازده سالییه، نه و دیمه نانه بیینیت، ته نانه ت نازیبه کان خوراک و پی داویستیشیان پی ناده ن و تاقیکر د نه وه ی پزیشکی و ژه راویش له سه رجووله که کان ده که ن. هه موو نه مانه ش له سونگه ی نه و دیمه که نه و ان جووله که ن، تا رۆژیک فری پی ده دهنه ژووری مردووه کان بو نه وه ی له گه ل

سه دان مردووی تر به دم نازار و نه شکه نجیه و ژیرخاک بخریت، به لام نه و هیشتا هه ناسه ده دات و نه مردووه، تا به ریکه وت مرۆقیتیکی به خشنده دهناسیت که ناوی (دوکتور کلار) وه و نه رکی چاود پیری پزیشکییه، بو یه نه و پزیشکه ده یگریته خو و له مردن رزگاری ده کات، بو دواچار سپای هاو په یمانه کان ده گه نه نه مسا و نه وانیش له زیندان هه ل دین. هاو په یمانه کان کاتی نه و ئیسکه په بکه رانه ده بین، تووشی شوک ده بن و گومان ده که ن له وه ی نه وانه مرۆق بن، چونکه به هوی نازار و برسی تیه وه، ته نیا ئیسکه کانیان ماون. فیترینک دوا ی نه وه ی له که مپه که دپته ده ره وه و ده گه رپته وه ولاتی خو ی که هه نگاریا یه، ده په ویت سو راغی دایکی و کاتی خوشکی بکات، به لام نه وانه به هوی کاری سه خته وه له که می پی تایبته به ژناتی جووله که مردوون، بو یه ناومید ده بیت و هه ست به نامو یو نیکی قول ده کات، به تایبته تیش که ده بینت له ویش کو مونیسته کان فه رمان په اوی ده که ن، بو یه دواچار بریار ده دات به ده روونیکی تیکشکا وه، زیدی راسته قینه ی خو ی جی به یلیت و له ریکه ی چیکسلو ژاکای نه وسا ده چپته نه مسا و دواتر بو نه لمانیا، پاشانیش به ریکه ی ده ریایی دوا ی چه ندان سه ختی ده گاته سوید.

پاله وانی رۆمانه که وا هه ست ده کات که ئیدی نه و گه یشتو وه ته ولاتیک که هپج گرفت و کیشیه کی نییه و مرۆقه کان له و په ری به خته وه ریدا ده ژین، به لام ده بینیت له ویش په نابه ریتی له پینا و مافی په نابه ریتی و دوا ی سالانیتیک له ژبانی سنووردار و گو شه گیری نیو که مپه کان، خو یان ده کوژن، به م جوړه ژبانیکی تازه له وی ده ست پی ده کات، به لام ژبانیکی بی دایک و

خوشک و نیشتمان. ژبانیکی که پاشماوه ی هه موو نه و نه هه مته تی و نه شکه نجیه نه ی نیو زیندانی نازیبه کانه. نه و له مه رگ رزگاری بو، به لام تامر دن به ده ست نازاری دیمه نه کانی ژبانی نه وسای ده تلپته وه. نه م کتیبه له شیوه ی یادداشته رۆژانه یه که که نووسه ره هه موو رو داوه کانی تیدا له هزری خو ی تو مار کردو وه که خو ی له نیویاندا ژیاوه، له نزیکه وه کوشتن و نه شکه نجیه دانی هاوشوناس و هاو تایینه کانی بینیه. نه م کتیبه ده کری بلین چیرۆکی گه رانه وه ی مرۆقیتیک له دوزخ، به لام دوزخه یی که له سه ره وه ی. چیرۆکی گه رانه وه ی مرۆقیتیک له مردنیک مسوگر، به لام دواچار نامریت و خوا ده رفه تیک دیکه ی ژبانی پی ده دات.

خوینره که نه و کتیبه ده خوینیتیه وه ناراسته وخو و دوور له ویستی خو ی، کاره ساتی نه نفالی به بیر دپته وه، ناخر به عسیش هاوشیتوه ی نازیبه کان و پتریش نه ته وه ی کوردی چه وسانده وه و جینوسایدی کرد. دیمه نه کانی شو فل و ژیر خاک خستنی مرۆقه کان و برسی کردنیانیه دپته پیتش چاو. له گه ل خویندنه وه ی نه م کتیبه دا، جاریکی تر هه موو درنده یی و نه و نازاره قوولا نه مان دینه وه پیتش چاو که له سه رو به ندی نه نفاله کاندایه سه ر نه ته وه ی ئی مده ا هاتن. جیا وازیبه که یان ته نیا نه و دیمه کومه لگه ی نیوده وه له تی و ویزدانی مرۆقیا یه تی هولو کوستی هه ره له بیرماوه، به لام نه نفالی گه لی کوردیان له بیر نییه!!

سه رچاوه: من له ناوشفیتز ده ریازوم / فیترینک گویندوپیر / وه رگپرانیه عه تا محه مه د / بلاوکر اوه ی غه زه لنووس، ۲۰۱۵.